

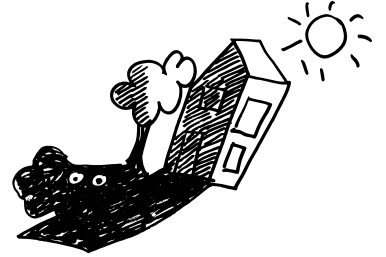
Zit er veel of weinig

UV-straling in het licht ?

SMART KIDS LAB zo doe je dat

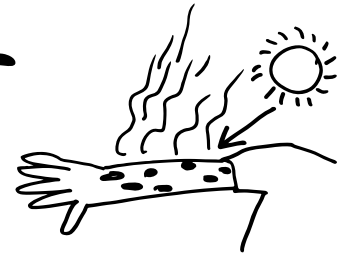
SMART KIDS LAB

Hoe schoon is de lucht die je inademt? Is zwembad hetzelfde als drinkwater? Zitten er veel of weinig microben in de grond? En wat betekent dat? ONTDEK hoe gezond jouw buurt is en wat je zelf kan doen om hem te verbeteren. Met SMART KIDS LAB kun je water, geluid, lucht, aarde en licht onderzoeken met zelfgemaakte meetinstrumenten. Op de website smarkidslab.nl vind je de meetinstrumenten en uitleg hoe je AAN DE SLAG kunt.

ZIT ER VEEL OF WEINIG STRALING IN HET LICHT??

ER ZIJN VERSCHILLENDE SOORTEN LICHT EN JE KUNT NIET ALLE SOORTEN ZIEN. Ultraviolet licht (UV-straling) kun je bijvoorbeeld NIET ZIEN. UV-straling wordt onder andere uitgestraald door de zon. Het is NIET ZO GOED voor de mens. Je hebt er maar een beetje van nodig (vitamine D!). Als je te veel wordt blootgesteld aan UV-straling van de zon, verbrandt je huid, of kun je zelfs ZIEK worden. Goed insmeren met zonnebrandcrème helpt! Je kunt ook gewoon in de SCHADUW gaan zitten. Sommige dieren kunnen ultraviolet licht wel zien en maken er zelfs handig gebruik van! Rendieren gebruiken UV-straling bijvoorbeeld om snel een ijsbeer te kunnen onderscheiden van de sneeuw. VLINDERVROUWTJES sporen er mooie gezonde mannetjes mee op. En als het erg bewolkt is en vogels niet kunnen zien waar de zon is, vinden ze de weg door op de UV-straling te letten.

HOE WERKT HET?

Alles begint bij de VRAAG: Wat wil je meten? Dat heb je als het goed is al bedacht. MOOI! Dan kun je AAN DE SLAG.

Stap 1.

Je start met het maken van het MEETINSTRUMENT. *Hiervoor heb je nodig: Smart Kids Lab / meters maken. Daar vind je alle informatie waarmee je aan de slag kunt.

Doe deze proef SAMEN MET EEN VOLWASSENE!

Stap 2.

Dan is het tijd om op ONDERZOEK uit te gaan en proefjes te doen. Bedenk voor je op pad gaat precies wat jij wilt onderzoeken en hoe je dat gaat aanpakken. Als je bijvoorbeeld een dagje naar het strand gaat, dan zou je voor je vertrek kunnen onderzoeken HOEVEEL UV-straling er is.

Stap 3.

Verzamel de MEETGEGEVENS op het werkblad Smart Kids Lab / proefjes doen.

*Hiervoor heb je nodig: Het werkblad Smart Kids Lab / proefjes doen. Hier kun je jouw meetgegevens opschrijven.

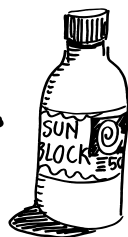
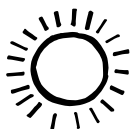
Stap 4.

Pak de VERGELIJK-O-METER erbij, dan kun je jouw meetgegevens vergelijken met die van anderen. Je vindt hier ook veel weetjes. *Hiervoor heb je nodig: Smart Kids Lab / vergelijk-o-meter.

Stap 5.

Maak een foto of een scan van jouw meetgegevens en zet deze op de GROTE DATAKAART van Nederland. Deze vind je op smarkidslab.nl.

*Hiervoor heb je nodig: Het werkblad Smart Kids Lab / proefjes doen. Hier staat uitgelegd hoe je met de zelfgemaakte meter op onderzoek uit kunt gaan om meetgegevens (data) te verzamelen.

*Hiervoor heb je nodig: De foto kun je met een telefoon maken, of je gebruikt een scanner. De Grote Datakaart van Nederland vind je op smarkidslab.nl (in de menubalk).

This project has been co-funded by the European Commission within the Call H2020 ICT2015 Research and Innovation action. The grant agreement number is 688620

Making Sense

waag society

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Zit er veel of weinig

UV-straling in het licht ?

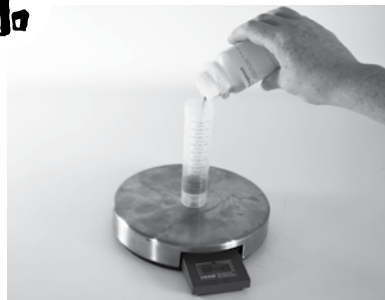
SMART KIDS LAB meters maken

ONTDEK HOE GEZOND JOUW BUURT IS EN WAT JE ZELF KAN DOEN OM HEM TE VERBETEREN!
In het zonLICHT zitten lichtstralen die je niet ziet: bijvoorbeeld ultraviolette straling (UV-straling). Zit je te lang in de felle zon, dan verbrandt je huid. Maar hoeveel UV vang je op als het bewolkt is? Of in de schaduw?

Maak je UV-METER met eigengemaakt 'BLAUWDRUKPAPIER' (in plaats van je kostbare huid!)
WAT HEB JE NODIG?

- 2 gram rood bloedloozout (hekserij.nl)
- 6 gram ammoniumijzer(III)citraat (hekserij.nl)
- gedemineraliseerd water (supermarkt)
- 2 plastic flessen
- houten of plastic roerstokjes (geen metaal)
- aquarelpapier
- plantenspuit én mondkapjes
- weegschaal
- schaar
- plastic handschoenen

1.

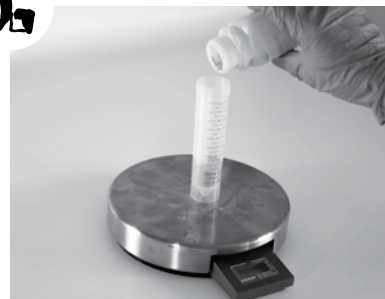
Weeg 2 gram rood bloedloozout af en doe het in het plastic flesje.

2.

Voeg 20 ml koud gedemineraliseerd water toe en roer totdat het zout volledig is opgelost.

3.

Weeg 6 gram ammoniumijzer(III)citraat af en doe het in het andere plastic flesje.

4.

Voeg 20 ml koud gedemineraliseerd water toe en roer totdat het ammoniumijzer(III)citraat volledig is opgelost.

WAARSCHUWING

Bloedloozout en ammoniumijzercitraat zijn **GEVAARLIJKE STOFFEN!**

- Doe deze proef **ALTIJD SAMEN MET EEN VOLWASSENE**;
- roer **NIET** met metaal;
- gebruik altijd handschoenen;
- **NIET** knoeien;
- werk in een geventileerde ruimte!

5.

Knip lange stroken van het aquarelpapier. Dit worden teststrookjes.

6.

Giet nu op een donkere plek de mengsels bij elkaar en giet het in de plantenspuit..

7.

Doe een mondkapje op en spuit voorzichtig het mengsel op de strookjes papier op een donkere plek en laat deze drogen.

→ **KIJK OP DE ACHTERKANT VOOR STAP 8 EN 9** ↻

→ VERVOLGSTAPPEN:

8.

Leg een droog strookje op een plek waar je je meting wil doen en wacht precies 2 minuten. Bijv. in de felle zon, deels in de schaduw onder een boom, een gewone lamp binnen of achter het raam.

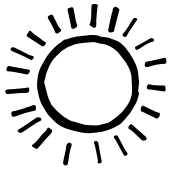
9.

Spoel het papier goed af met kraanwater totdat er geen groen/gele vlekken meer te zien zijn (anders kleurt het verder door en klopt je proef niet!). Laat het papier weer drogen.

- Alles wat nu **BLAUW** gekleurd is op het papier heeft UV-straling opgevangen.
- Is het **WIT** dan heeft het weinig of geen UV-straling 'gezien'.
- Hoe donkerder het blauw, hoe meer UV. **LICHTBLAUW** heeft een beetje UV opgevangen.

TIP

Eigenlijk heb je een soort fotopapier gemaakt. Door voorwerpen op een groter stuk papier te leggen (in plaats van de kleine strookjes) kun je prachtige blauw-witte afbeeldingen maken met zonlicht.

Zet er bijvoorbeeld een paar theeglazen op, een zonnebril, doorzichtig plasticfolie of plak delen van het papier af.

Heb je vloeistof over? Bewaar het op een donkere plek!

De **PLANTENSPUIT** kun je beter **NIET MEER GEBRUIKEN VOOR PLANTEN!** Of je moet de plantenspuit hééél goed uitspoelen.

SMART KIDS LAB.NL

mitters maken → proefjes doen

Zit er veel of weinig

UV

-straling in het
licht?

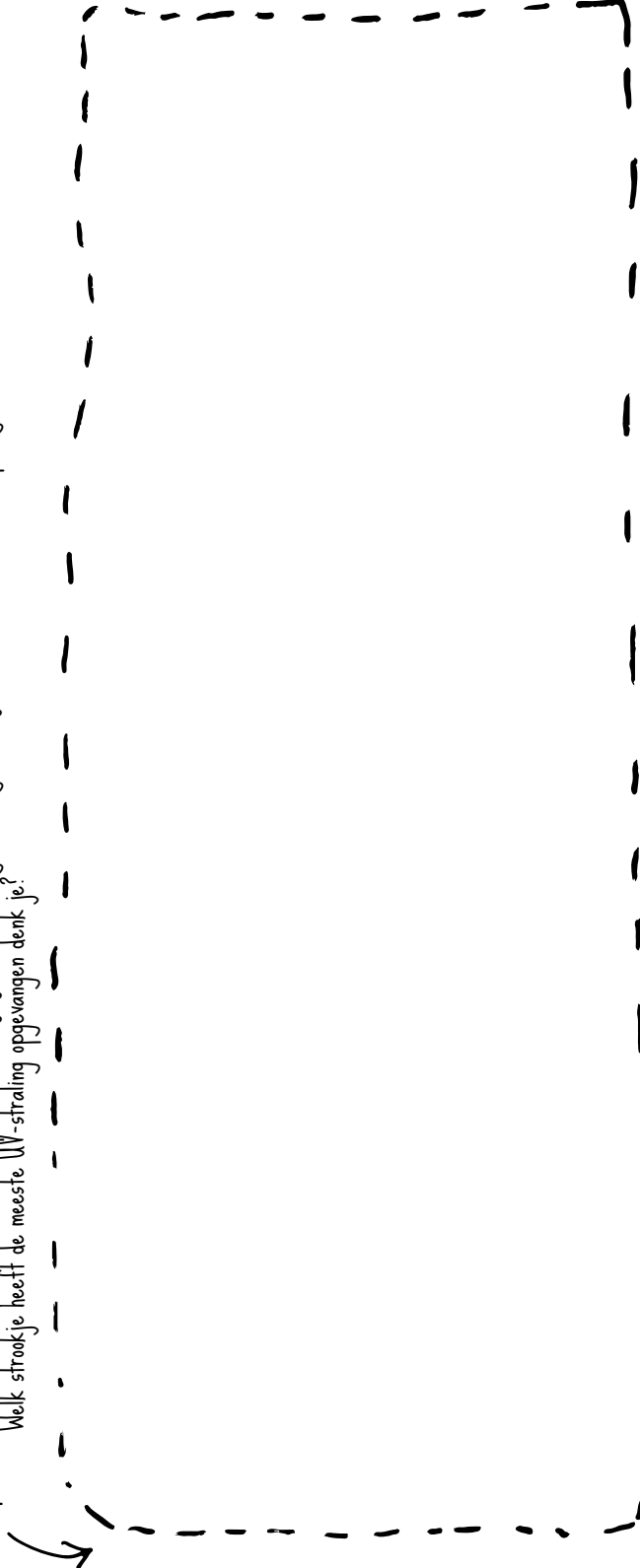
SMART KIDS LAB proefjes doen

Stap 1

Maak drie UV-METER strookjes en leg ze precies 2 minuten op de plekken waar je de UV-straling wilt meten. Leg de strookjes bijvoorbeeld buiten in de felle zon, in de schaduw en binnen op de vensterbank. Of meet op verschillende dagen (zonnig, licht bewolkt, zwaar bewolkt). Spoel ze daarna goed af met kraanwater en laat ze drogen.

Stap 2

Teken hieronder de verschillende plekken waar je jouw UV-metingen hebt gedaan (je kunt hiervoor ook het Knipsel gebruiken).
Welk strookje heeft de meeste UV-straling opgevangen denk je?

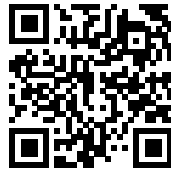
Stap 4

Hoe blauwer een strookje, hoe meer UV-straling het heeft opgevangen. Vergelijk de plekken met de weefjes op de UV-vergelijk-o-meter. Is er veel of weinig UV-straling op je meestplekken en hoe komt dat denk je?

MIJN ONDERZOEKSCONCLUSIE:

Stap 5

Maak een foto van dit werkblad en zet 'm op de GROTE datakaart op SMARTKIDSLAB.NL

PLEK A

PLEK B

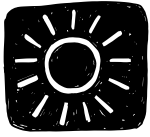
PLEK C

Stap 3

Wanneer je UV-meters droog zijn, plak je ze hier op (eventueel wat bijknippen zodat het past).
Schrijf erbij waar je meter heeft gelegen.

Plak hier ook één van je UV-meters.

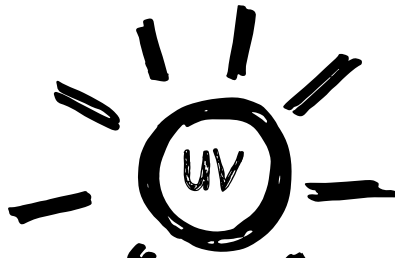
En hier ook.

Zit er veel of weinig

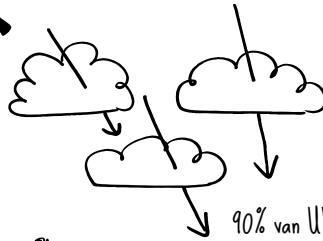
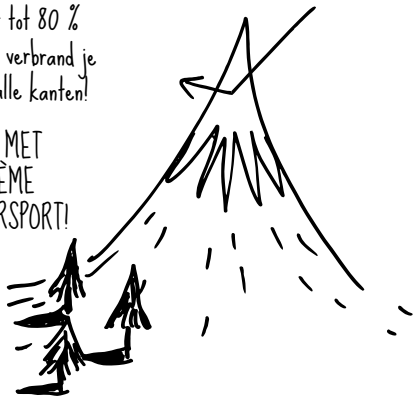
UV-straling in het licht?

SMART KIDS LAB vergelijk-o-meter

Sneeuw reflecteert tot 80% van UV-straling. Dan verbrandt je dus extra snel, van alle kanten!

GOED INSMEREN MET ZONNEBRANDCRÈME TIJDENS DE WINTERSPORT!

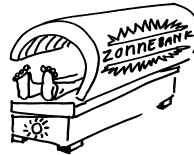
90% van UV-straling gaat gewoon door lichte bewolking heen!

De meeste UV-straling vangen we op tussen 10.00 en 14.00 uur.

Zand weerkaatst tot 25% van de UV-straling.

Te veel UV-straling verbrandt je huid, op zonnige dagen gaat dat heel snel!

NIET lekker en héél ongezond!

Misschien wel net zo snel als een groentenschotel onder de grill?

Lekker én gezond

INSMEREN DUS!

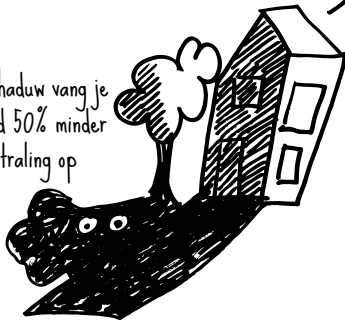

Als je hele dagen binnen zit, vang je slechts 10-20% UV-straling op in vergelijking met mensen die hele dagen buiten zijn.

Maar zonlicht heb je ook nodig om genoeg vitamine D aan te maken in je lijf. Daar word je gelukkig van!

In de schaduw vang je gemiddeld 50% minder UV-straling op

's Nachts is de UV-straling het laagst... want dan is de zon onder!

(tenzij je natuurlijk onder een zonnebank in slaap bent gevallen! NIET DOEN!)

in je eigen schaduw proberen te staan!

